

Factsheet gezondheidszorg in onderwijstijd¹

September 2019

Alle kinderen moeten naar school kunnen gaan, ook als zij gezondheidszorg nodig hebben. Voor acute zorg is in elke school bedrijfshulpverlening (BHV) aanwezig. Voor leerlingen die op regelmatige basis gezondheidszorg nodig hebben, moeten structurele afspraken worden gemaakt over wie die zorg in de school verleent. In deze factsheet is een voorzet gemaakt hoe de school, de ouders, de leerling en/of de professionele zorgverlener samen afspraken kunnen maken over het verlenen van gezondheidszorg aan een leerling op school.

1. Gezondheidszorg onder schooltijd: wie is waarvoor verantwoordelijk?

Het bevoegd gezag van een school is verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs. Ook als een leerling extra onderwijs-ondersteuning nodig heeft, moet de school daarvoor zorgen. De leerkracht heeft de professionele ruimte om het onderwijs in de eigen klas vorm te geven.

Soms heeft een leerling (ook) ondersteuning nodig vanuit de gezondheidszorg. Het is de primaire verantwoordelijkheid van de ouders dat de gezondheidszorg georganiseerd wordt. Het leveren van gezondheidszorg is geen onderdeel van het onderwijsproces. Een leerkracht of een school is niet verplicht om handelingen rondom de gezondheidszorg uit te voeren en mag dus weigeren om dit te doen.

Wel is de school verplicht om voor elke leerling met behoefte aan gezondheidszorg, samen met de ouders, te onderzoeken hoe deze zorg onder schooltijd het best kan worden geregeld. Te denken valt aan de momenten waarop dit moet gebeuren en in welke ruimte dit gedaan kan worden (zie paragraaf 3). Een school mag niet bij voorbaat leerlingen uitsluiten. Als een medewerker van school gezondheidszorg verleent (zie paragraaf 3), moet het bevoegd gezag van de school

akkoord zijn. Er kan sprake zijn van aansprakelijkheid voor schade als er zorghandelingen worden uitgevoerd op school. Dit hangt van een aantal zaken af, zoals of de uitvoerder zorgvuldig en volgens instructies handelt.

2. Wie mag de gezondheidszorg verlenen volgens de wet?

Wat betreft gezondheidszorgverlening moet onderscheid worden gemaakt tussen 14 risicovolle medische handelingen die in de wet zijn geregeld, zogenoemde voorbehouden handelingen, en alle andere zorghandelingen, zogenoemde niet-voorbehouden handelingen. De regels rondom voorbehouden handelingen kunt u nalezen via deze [link](#).

Tijdens het gesprek op school kan worden besproken welke soort zorghandeling er wordt gevraagd, en wie die mag verrichten. Voorbeelden van voorbehouden handelingen zijn het toedienen van insuline met een injectiepen of het inbrengen van een sonde. Niet-voorbehouden handelingen zijn bijvoorbeeld: het toedienen van insuline via een insulinepomp die al is aangebracht, het verwisselen van een stomazakje, het meten van bloeddruk of het geven van medicijnen.

HANDELING	WIE?	WETTELIJKE VOORWAARDEN	
Niet voorbehouden handelingen	Beroepsmatig en niet- beroepsmatig	<ul style="list-style-type: none">• Iedereen	<ul style="list-style-type: none">• Geen specifieke wettelijke regels• Algemene zorgvuldigheidsnormen
Voorbehouden handelingen zonder betrokkenheid professionele zorgverlener	Niet- beroepsmatig	<ul style="list-style-type: none">• Leerling• Ouder• Andere persoon op verzoek van ouder	<ul style="list-style-type: none">• Uitvoerder handelt als privé-persoon en niet vanuit zijn functie of beroep• De uitvoerder is in staat de handeling goed uit te voeren
Voorbehouden handelingen met betrokkenheid professionele zorgverlener	Beroepsmatig	<ul style="list-style-type: none">• Professionele zorgverlener• Andere persoon in opdracht van professionele -zorgverlener	<ul style="list-style-type: none">• De opdrachtnemer handelt in opdracht van een zelfstandig bevoegde zorgverlener (opdrachtgever)• De opdrachtnemer is bekwaam• De opdrachtgever geeft aanwijzingen en houdt toezicht (dit heet tussenkomst)

¹ Ter vervanging van de Factsheet diabeteszorg in het primair onderwijs van december 2015

3. Maak afspraken!

Als een leerling op regelmatige basis gezondheidszorg nodig heeft onder schooltijd, is het belangrijk voor ouders, leerlingen en scholen om goed af te spreken en voor zover nodig vast te leggen hoe deze zorg wordt geregeld. Dit kan het beste gebeuren in een gesprek aan het begin van elk schooljaar. Afhankelijk van de zorgvraag kunnen ouders en de schoolleiding bij dit gesprek de betrokken leerkrachten en / of een zorgprofessional betrekken.

Op basis van de zorgvraag en de situatie in de klas, kan worden onderzocht wie de zorg onder schooltijd kan verlenen.

Dit kan op de volgende manieren (of een combinatie):

Wie verleent de zorg?	Checklist
De leerling Soms kan de leerling een aantal handelingen zelf, bijvoorbeeld insuline spuiten vanaf een bepaalde leeftijd, een pleister plakken etc.	<ul style="list-style-type: none">• Waar voert de leerling de handeling uit? Heeft hij/zij nog iets nodig?• Waar kan de leerling terecht als er iets niet goed gaat of hulp nodig heeft?• Wie houdt in de gaten of alles goed gaat?
De ouders Als ouders in de buurt van de school zijn, kunnen zij de zorg verlenen. Een variant is dat zij andere ouders van kinderen met een vergelijkbare zorgvraag benaderen om de zorg te verlenen of om dit beurtelings te doen.	<ul style="list-style-type: none">• Waar voert de ouder de handeling uit? Heeft hij/zij nog iets nodig?• Hoe houdt de ouder contact met de leerling?• Heeft de ouder toegang tot de leerling?
Anderen in de school Er kan worden afgesproken dat een BHV'er, leerkracht of een andere aanwezige in de school de zorg verleent. Zij doen dat vrijwillig en niet op grond van hun functie in de school. Dit betekent dat zij ook mogen weigeren de zorg te verlenen. De school moet aangeven dat er geen bezwaar is dat de handelingen op school worden verricht. De ouders zijn eindverantwoordelijk voor wie de zorg verleent.	<ul style="list-style-type: none">• Is duidelijk wat de handeling inhoudt?• Is de uitvoerder vrijwillig bereid?• Is de school akkoord?• Is de uitvoerder bekwaam?• Waar en wanneer wordt de handeling uitgevoerd?• Onder wiens verantwoordelijkheid handelt de uitvoerder?• Is de continuïteit in de klas en in de school voldoende geborgd?• Wie neemt de zorg over bij afwezigheid van de uitvoerder?
De professionele zorgverlener De eerst aangewezen professionele zorgverlener op school is de wijk- of kinderverpleegkundige. Ouders kunnen zelf advies vragen bij de wijk- of kinderverpleegkundige van een thuiszorginstelling of bij de zorgverzekeraar over de aanvraag van een zorgindicatie. Vanuit de Zorgverzekeringswet wordt verpleegkundige zorg die nodig is in de eigen omgeving bekostigd. Als een indicatie wordt afgegeven voor verpleegkundige zorg, kan deze zorg zo nodig ook op school worden ingezet.	<ul style="list-style-type: none">• Is er een indicatie voor wijkverpleging?• Hoe houdt de zorgverlener contact met de leerling?• Heeft de zorgverlener toegang tot de leerling?

4. Onderwijs(zorg)consulenten

Het kan zijn dat het niet lukt om afspraken te maken over de gezondheidszorg onder schooltijd. In dat geval kunnen onderwijs(zorg)consulenten hulp bieden. Deze consulenten zijn door het hele land actief en beschikken over een uitgebreid netwerk in de regio, kennis van de wet- en regelgeving en hebben

ervaring met het organiseren van maatwerk én het vinden creatieve oplossingen.

Meer informatie is te vinden op de website www.onderwijsconsulenten.nl.

Juridisch kader

- De Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG) is voor wat betreft het verrichten van voorbehouden handelingen van toepassing.
- Daarnaast geldt de Wet op het primair onderwijs (WPO), de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) en de Wet op de expertisecentra (WEC). Het doel van deze wetten is het bevorderen en bewaken van de kwaliteit van het onderwijs en het zorgen voor passende onderwijsondersteuning voor elk kind.
- In december 2018 heeft het [College voor de Rechten van de Mens](#) een advies uitgebracht over diabeteszorg in het onderwijs. Dit advies kan breder worden beschouwd voor andere typen zorg.

Deze factsheet is uitgebracht door:

het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.